

MOMENTS

BY THE SWEDISH EXHIBITION & CONGRESS CENTRE | GOTHIA TOWERS | 2 | 2016

Öga för detaljer

MENINGSFULLT SAMARBETE
GER **KRISTER DAHL**
RÄTTVISA RÅVAROR

**HÄR HAMNAR
GÖTEBORG I TOPP**

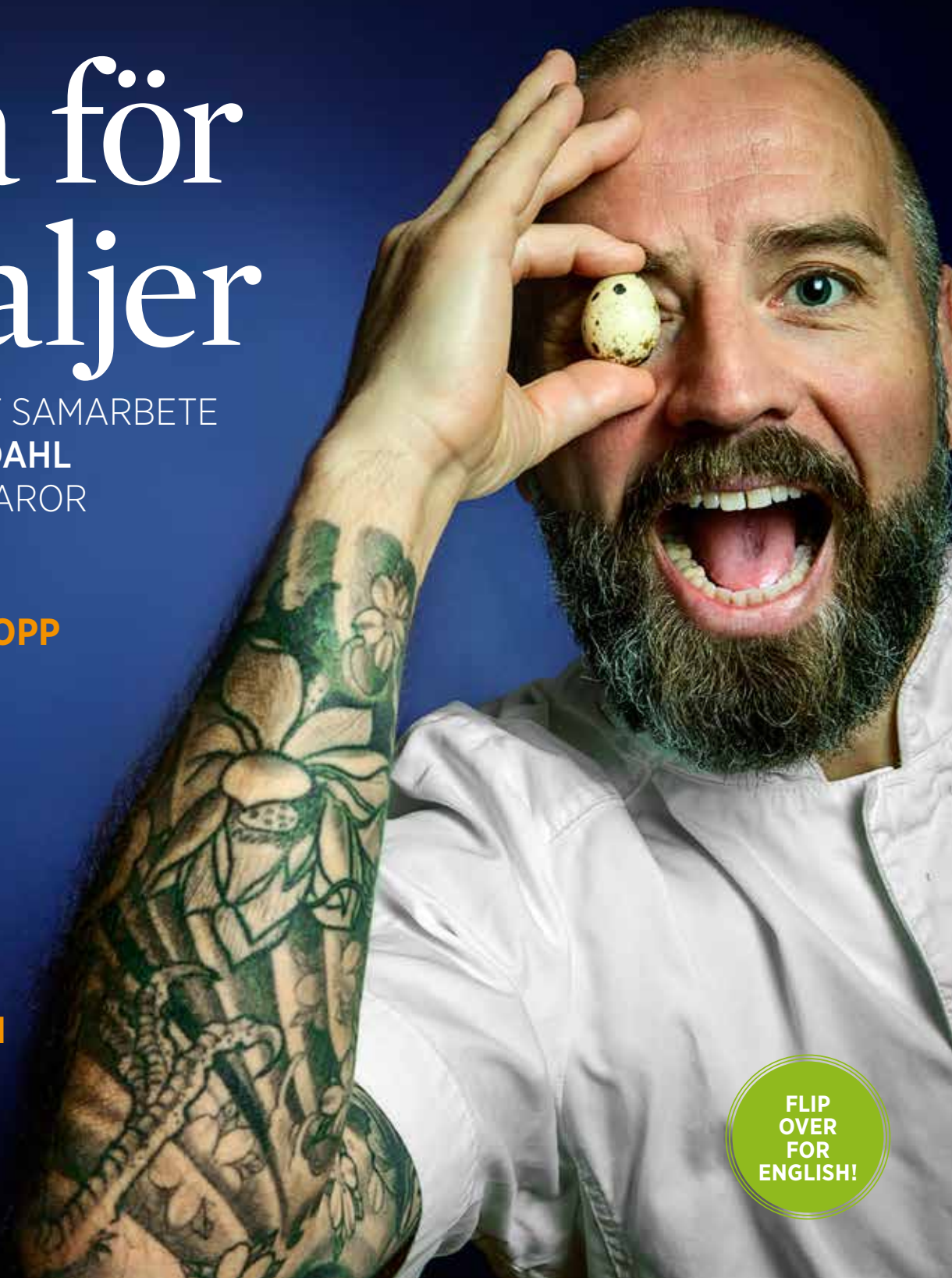
BÄST I NORDEN
PÅ LOGISTIK

**FIN
FIKA**

KONDITORNS
GODASTE TIPS

**SOFI OKSANEN
OM HÅRIDEAL**

STÄLLER ETISKA
FRÅGOR I NY BOK

FLIP
OVER
FOR
ENGLISH!

**Bo kusligt
nära.**

**Hotellrum, frukost
och entré till Halloween
på Liseberg från
770:-/vuxen.**

Boka på
gothiatowers.com

GOTHIA TOWERS

Läge för en bättre värld

HÖGST UPP PÅ vårt mittersta torn bor 100 000 bin. De är en del av vårt hållbarhetsarbete där vi strävar efter att använda naturens resurser på bästa sätt. Resor, boende, transporter, mässor och restauranger ger ett avtryck på vår omvärld och vi vill vara med och driva den hållbara utvecklingen framåt. Vi tycker att en bra mötesplats inte bara ska vara redo för framtiden – den ska leda oss dit.

I det här numret av Moments får du en inblick i vårt samarbete med Göteborgs Räddningsmission. Vi köper bland annat närproducerade vinbär, tomater och rabarber från deras odlingar på Björlanda Prästgård. Våra kockar är dessutom med och påverkar vad som odlas och produceras för att sedan använda det i restaurangköken. Resultatet syns på flera av våra gästers bord i form av sylt, must och marmelad.

GÖTEBORG ÄR EN händelserik stad i höst.

På följande sidor kan du ta del av vad staden har att bjuda på, och vad som händer på vår mötesplats. Läs även Kaylee King-Balentes tips om hur du marknadsför dig med bra berättelser, vad som sker när 9 000 hundar träffas på MyDOG, hur Volvokoncernens vd ser på framtiden och vad som kännetecknar vår svenska fikakultur.

Trevlig läsning! ☺

CARIN KINDBOM
VD OCH KONCERNCHEF
SVENSKA MÄSSAN

MOMENTS ges ut av Svenska Mässan koncernen
Telefon: 031-708 80 00

Besöksadress: Mässans Gata/Korsvägen

Postadress: 412 94 Göteborg **Hemsida:** www.svenskamassan.se

Projektleddare Svenska Mässan: Nils Sjöberg,

nils.sjoberg@svenskamassan.se **Ansvarig utgivare Svenska**

Mässan: Carina Dietmann **Produktion:** Spoon, www.spoon.se

Projektleddare: Malin Dittmer, malin.dittmer@spoon.se **Art director:** Ken Niss, ken.niss@spoon.se

Omslagsfoto: Stefan Edetoft **Översättning:** Språkbolaget

Tryck: Trydells tryckeri, Laholm 2016

Facebook:
[svenskamassan](https://www.facebook.com/svenskamassan)

Facebook:
[gothiatowers](https://www.facebook.com/gothiatowers)

Twitter:
[@svenskamassan](https://twitter.com/svenskamassan)

Instagram:
[@gothiatowers](https://www.instagram.com/gothiatowers)

SVENSKA MÄSSAN
THE SWEDISH EXHIBITION & CONGRESS CENTRE

GOTHIA TOWERS

BILD: STEFAN EDETOFT

12

BILD: STEFAN EDETOFT

8

BILD: JULIA BÄCK JONSSON

10

BILD: TONI HÄRKÖNEN

18

BILD: STEFAN EDETOFT

24

2 | 2016

8 Rum för hundar

I januari fylls Svenska Mässan av hundar på MyDOG. Vi fyllde ett hotellrum.

10 Berättar historier

Kaylee King-Balentine vet hur man berättar en riktigt bra historia.

12 Hållbarhet ingen bisak

Bin på taket är ett av många sätt att jobba med hållbarhet.

18 Hår på nytt sätt

I sin senaste roman tar Sofi Oksanen upp viktiga frågor om hår.

24 Dukat för fika

Restaurangkonstnär Fredrik Borgskog dukar upp till fika med tio sorters kakor.

4 **INGÅNG**

22 **I FOKUS**

26 **BAKOM KULISSERNA**

28 **SEVÄRT MED SPÄRVAGN**

30 **KALENDERN**

Upper House Dining har tilldelats en stjärna i Guide Michelin.

Göteborgs nya restaurangstjärna

BILD: STEFAN EDETOFT

Krister Dahl.

VINTERN 2016 TÄNDES en ny stjärna i Göteborg. 25 våningar upp i Gothia Towers andra torn lyser den starkt och klart. Drygt två år efter starten fick Upper House Dining den åtråvärda stjärnan i Guide Michelin.

Krister Dahl, executive chef på Gothia Towers och en av initiativtagarna till Upper House Dining, satt i en tävlingsjury i Tyskland när han fick ett meddelande på telefonen.

– "Can you please call us", stod det bara. Händerna darrade när jag ringde upp och känslan var enorm när jag fick beskedet. Det var en skön bekräftelse på att vår satsning är rätt.

På Upper House är helhetsupplevelsen det centrala – boendet, miljön, maten, servicen och ett spa med utsikt över staden. Här ska alla sinnen få jobba.

– Vi vill skapa upplevelser man minns och längtar tillbaka till. Vår fantastiska personal brinner för det de gör och fokuserar på gästernas behov. Det gör att vi lyckas, säger Krister Dahl.

Han har redan från starten varit väldigt tydlig med vad han ville skapa och även med att målet har varit att få en Michelinstjärna.

– Nu satsar vi på att fortsätta utvecklas, för oss är det viktigt att aldrig stå still. Självklart gör vi det med gästernas bästa i åtanke, det är vad som driver oss framåt. Vem vet, på sikt kanske det kan leda till fler stjärnor, säger Krister Dahl.

Är det lättare eller svårare att driva restaurangen nu efter stjärnan?

– Både lättare och svårare. Lättare eftersom det är tydligt att Upper House Dining är en stjärnrestaurang. Svårare eftersom våra gäster har ännu högre förväntningar på oss. Oavsett vill vi ge våra gäster en oförglömlig matupplevelse som gör att vi ses igen. ☺

VÅR KONST

ALLT OM KONSTEN

Max Book, Carolina Falkholt, Jan Håfström och Klara Kristalova är några av konstnärerna vars verk förgyller Svenska Mässan och Gothia Towers. Nu finns verken även i en konstabok som ger en inblick i den nuvarande konstsamlingen som består av måleri, skulptur, foto och ljuskonst. Texterna är skrivna av konstnären Dan Wolgers och du hittar konstaboken runtom på mötesplatsen eller, om du är hotellgäst på Upper House, på rummet.

SIFFRAN

9000

Antal ungdomar som besöker Kunskap & Framtid i november för att få svar på frågor om jobb, arbetsmarknad, studier, framtidsbranscher, ekonomi och karriärplanering.

! Kunskap & Framtid, 10–12 november 2016, www.kunskapframtid.se

BILD: COLOURBOX

Hösten i Göteborg blir läskigare än vanligt.

Liseberg blir läskigare

LISEBERGS SATSNING PÅ Halloween och en helt ny säsong förra året blev en publiksuccé. Satsningen är en del i ett större arbete med att locka besökare till Göteborg även på hösten. Höstlovet har historiskt sett varit en svår vecka för hotellen i staden, men nu ska det bli ändring på det.

I höst händer det en mängd spännande saker runt om i staden, mycket av det kommer sannolikt att gå i pumpornas och skräckens tecken. I år kommer dessutom Halloween på Liseberg att bli både större och läskigare samt ha öppet fler dagar: 21–23 och 28–31 oktober samt 1–6 november. ☺

TÄVLING

Vinn en natt på hotellet

När började Svenska Mässan och Gothia Towers arbeta med hållbarhet? Mejla ditt svar till moments@svenskamassan.se senast den 1 december och motivera varför just du ska vinna en natt på Gothia Towers. Vinnaren utses av en jury och beslutet meddelas via mejl.

Visste du att...

... det är livemusik på Twentyfourseven i Gothia Towers lobby varje fredag. Lobby Fridays heter konceptet som bjuder på nya uppträdanden varje vecka, ofta med lokala artister. Här kan du uppleva allt från jazz och folkmusik till body-percussion.

För aktuella konserter: www.gothiatowers.com

ÖGONBLICKET

10.03 ATT PUTSA Gothia Towers 10 500 fönster-rutor är inget jobb för höjdrädda. Här hänger fönsterputsaren Henrik Karlsson cirka 100 meter ovan mark i rep som sitter fast i taket. Fönstren tvätas uppifrån och ner och ju längre ner Henrik och hans team kommer, desto svajigare blir det eftersom repen då blir längre. Blåser det för mycket är det för farligt och putsningen ställs in. Alla tre tornens fönster putsas utvändigt två gånger om året, restaurangernas lite oftare, och det tar ungefär 1,5 månader för två personer att få fönstren spegelblanka. ☺

HALLÅ
DÅR...

BILD: VIKTOR FREMLING

Hannah Forsberg representerar Sverige när yrkes-EM avgörs i Göteborg.

HANNAH FORSBERG, SERVITRIS:

”Jag hoppas att jag kan vara en förebild”

I DECEMBER SAMLAS ungdomar från hela Europa för att tävla i yrkes-EM i Göteborg. Euroskills vill höja statusen och öka intresset för yrkesutbildningar. Hannah Forsberg är servitris och medlem i det svenska yrkeslandslaget.

Hur tävlar man i servering?

– Det är olika deltävlingar – fine dining, bankett, bar och bistro. Det handlar om allt från hur du serverar och betar dig mot gäster till att dekantera, flambera och tranchera. Man ska följa en regelbok, men det handlar också om att vara personlig och göra det där lilla extra.

Vad betyder det för dig att få tävla.

– Det betyder jättemycket. Jag lägger ner hela min själ i det och har lärt mig väldigt mycket, både från min coach och andra jag har mött under tävlingarna. Sedan är det ju fruktansvärt häftigt att representera sitt land.

Yrkeslandslaget kallas ofta för Sveriges viktigaste landslag. Håller du med?

– Jag tror det är väldigt viktigt. Att det finns ett landslag och att man kan tävla i sitt yrke höjer statusen och jag tror att det kan påverka ungdomar att välja en yrkesutbildning. Och jag hoppas att jag kan vara en förebild.

Du har tidigare tävlat i både SM, NM och VM. Hur går det på Euroskills?

– Jag är oerhört taggad. Med träning och mycket disciplin kommer jag nog kunna hamna på prispallen. ☺

! Euroskills hålls på Svenska Mässan 1-3 december.
www.euroskills2016.com

Storsatsning på cykling

GÖTEBORGS STAD satsar stort på cykling. Fram till år 2025 beräknar man att göra stora investeringar med målet att tredubbla antalet cykelresor i staden.

En cykelsatsning som varit igång sedan 2010 är Styr & Ställ. Från den första mars till den sista december finns 1000 cyklar att låna runt om i Göteborg vid olika lånecykelstationer. Tanken är att man ska använda

cyklarna för kortare resor. Du hämtar cykeln på en station och lämnar den vid en annan. Appen Allbikesnow visar hur många cyklar som är lediga och i appen Cykelstaden hittar du bland annat cykelparkeringar och pumpstationer.

Gothenburg Guides heter en annan smart app med ljudguidning och karta för både promenader och cykelturer. ☺

BILD: COLOURBOX

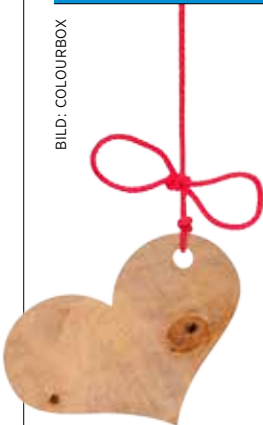

Mer tvåhjulningar ...

... blir det i mars 2017. Då är det premiär för en helt ny mäsas på Svenska Mässan i Göteborg. Svenska Cykelmässan riktar sig till alla som gillar att cykla och kommer förutom en stor utställning även innehålla seminarier, debatter, uppvisning och mycket mer. Under mässan kommer det även vara premiär för Sveriges Cykelriksdag som arrangeras av Svensk Cykling.

! Svenska Cykelmässan, 3-5 mars 2017, www.cykelmassan.com.

BILD: COLOURBOX

Julstämning med hjärta

PÅ GOTHIA TOWERS börjar julen den 18 november. Då tänds skyltfönstren mot Korsvägen, julpyntet är på plats och julklappsinsamlingen och pepparkakshustävlingen startar. I The Gallery är det vernissagemingel med glaskonstnären Bertil Vallien och hotellet fylls av vackra saker med anknytning till årets tema "In the heart of Scandinavia".

Christmas at Gothia Towers pågår fram till jul och bjuder på allt från provsmakning, körsång och glöggmingel till barnens bakhörna och juldisco. ☺

! För mer information:
www.gothiatowers.com

PÅ SCENEN

*"Everyone loves authenticity.
Vulnerability is good."*

STJÄRNMÅKLAREN **FREDRIK EKLUND** BESKRIVER VARFÖR HAN HAR LYCKATS SÅ BRA, UNDER EN FÖRELÄSNING PÅ HJÄRNTILLSKOTT PÅ SVENSKA MÄSSAN I MAJ 2016.

Herta Müller | **David Batra**
Elsie Johansson | Matt Haig
Kakan Hermansson | **Jonas Gardell**
Alex Schulman | Sandra Beijer
Sofi Oksanen | **Jan Guillou**
Annika Lantz | Fredrick Backman
Sven Wollter | **Anneli Jordahl**
Lena Åckebo | Klas Östergren
Sanna Bråding | **Thorsten Flinck**
Carolina Klüft | Meg Rosoff

BOKMÄSSAN
GÖTEBORG BOOK FAIR

22-25 september • Yttrandefrihet i fokus • www.bokmassan.se • [#bokmassan](https://twitter.com/bokmassan)

Hundliv på mässan

I januari besöker 9 000 hundar av olika raser MyDOG

INCHECKNING

ATT HUNDEN ÄR människans bästa vän är inget nytt och hundintresset blir bara större. Det är så stort att det går att hålla Nordens största hundmessa i Göteborg varje år. I januari kommer hela 9 000 hundar till MyDOG på Svenska Mässan för att bedömas på utställningar, spela teater och tävla i dans.

Det är en hel del hundar som kommer, blir det inte kaos?

– Nu är ju inte alla inne samtidigt, utan de sprids ut under de fyra dagarna. De flesta hundarna är vana vid utställningar och tävlingar, och är bra på att koppla av.

Ägarna är nog mer nervösa inför bedömningen, säger Tommy von Brömsen, affärsansvarig för MyDOG.

Målgruppen är i första hand hundägare men även de som funderar på att skaffa hund. De flesta besökare har redan ett stort hundintresse men när de går hem ska de vara ännu mer dedikerade och vilja pröva något nytt tillsammans med sin hund.

– Vårt budskap är att hunden ska få vara delaktig och att man ska göra något tillsammans med sin hund. Vi vill att hunden ska bli mer accepterad i samhället helt enkelt, säger Tommy von Brömsen.

På mässan finns alltifrån utställningar till hundteater och hundfrisering. Dessutom hålls SM-finalen i freestyle, en relativt ny och växande sport som är en slags dans mellan hund och ägare anpassat till ett tema och en låt.

FAKTA: MY DOG

MyDOG är Nordens största återkommande hundevenemang. Hundutställningen är grunden men det finns också flera olika kringarrangemang. Den tolfte upplagan hålls på Svenska Mässan den 5–8 januari 2017. Mässan besöks av drygt 35 000 personer och ungefär 9 000 hundar deltar i utställningar, shower eller som besökare. MyDOG arrangeras av Svenska Mässan och Västra Kennelklubben. www.mydog.se

Hund på rummet? Gothia Towers erbjuder ett 30-tal rum där hundar är välkomna. Tommy von Brömsen är affärsansvarig för MyDOG. Här tillsammans med tävlingshundarna 1. Karisma of Kird Ground Castle, Irländsk varghund 2. Speechless On Cloud Nine, Chinese crested dog 3. Tussas Lovely Miss Oopsie Daisy, Chihuahua 4. Madiroc's Work Of Art, Amerikansk cockerspaniel 5. Afterglow Emanuelle, Storpudel 6. Team Diva's Running, Weimaraner 7. Min Engla, Border collie; 8. Barry Hill's Deadpool, Australisk terrier och 9. Stock Dog's Hypnos, Welsh corgi cardigan.

BILD: STEFAN EDETOFT

– Det handlar om kontakt mellan hunden och fö-
raren och är ett bra sätt att aktivera sig tillsammans.
Ett stort dilemma för många hundägare är att man
inte gör så mycket med sin hund och det kan vara
svårt att komma på vad man kan göra. I de fallen är
mässan en utmärkt inspirationskälla.

Tycker hunden verkligen om att göra allt det här?

– Så länge man använder sund förnuft finns det
inga större gränser för vad man kan göra. Det går
faktiskt inte att få en hund att göra något som den
inte gillar även om hundar gärna vill vara oss till
lags. I slutändan är det också därför det är så lätt att
tycka om hundar. De vill göra dig glad och hjälpa dig.
Hundar är också det absolut bästa sällskap man kan
ha. Man är aldrig ensam som hundägare. ☺

HANNA KLUMBIES

Cocktails with a view

heaven 23
FOOD • WINE • COCKTAILS

TOWER 1, 23RD FLOOR, GOTHIA TOWERS

HEAVEN23.SE

BRUNCH

INCONTRO
ITALIAN RESTAURANT & BAR

GROUND FLOOR, GOTHIA TOWERS, NEXT
TO SVENSKA MÄSSAN MAIN ENTRANCE

INCONTRO.SE

FAKTA

Namn: Kaylee King-Balentine.

Ålder: 29 år.

Gör: Chef på T Brand Studio
International i London.

KAYLEE KING-BALENTINE HISTORIEBERÄTTARE:

”Du ska aldrig lura dina läsare”

KAYLEE KING-BALENTINE ÄR chef för T Brand Studio International i London, som är en del av The New York Times annonsavdelning. Byrån är specialiserad på native advertising, en typ av marknadsföring som oftast sker online. Man kan säga att det är annonser utformade med redaktionellt innehåll.

Vad är native advertising för dig?

– Tekniskt sätt är native advertising annonsenheten som innehållet bor i. Annonsblocket finns på en tidnings webbplats i anslutning till redaktionellt innehåll. Man brukar kalla materialet i dessa annonser för sponsrat innehåll.

Varför borde ett företag välja native advertising i sin marknadsföring?

– Med native advertising har du bättre möjlighet att berätta en större, längre och mer fördjupad historia. Jag tror att traditionell marknadsföring har sin plats och att den kan vara värdefull, men om ett varumärke vill bygga lojalitet eller berätta en historia är sponsrat innehåll ett utmärkt sätt att interagera med sin publik.

Hur får man native advertising att lyckas?

– Det finns en del regler. En av dem är att du aldrig ska lura dina läsare – var alltså tydlig med att det är just sponsrat innehåll. Du vill inte att de ska tro att det är redaktionellt material när det inte är det. Det andra är

att människor ska kunna relatera till ditt innehåll. Det ska vara något som människor kan interagera med och som de vill dela med sina vänner. Och till sist är det väldigt viktigt att berätta en bra historia.

Vad tror du om tidningens framtid, kommer den att överleva?

– Ja, jag hoppas verkligen det. Jag växte upp med att läsa tidningen och jag tror att den kommer att överleva. Jag tror att vi kommer att utvecklas och komma på nya kreativa sätt att berätta historier på. Något som vi kanske inte har gjort förut. Ett bra exempel är det virtual reality-material som The New York Times har skapat.

Tror du att native advertising kan rädda tidningsbranschen?

– Jag tror definitivt att det är ett sätt att hjälpa tidningsbranschen. Men om det görs på ett dåligt sätt, och när gränserna mellan vad som är sponsrat innehåll och vad som är redaktionellt material suddas ut, gör det en hel del skada för branschen. Man vill vara respektfull mot sina läsare och det kan vara riktigt kraftfullt om native advertising görs på ett bra sätt.

HANNA KLUMBIES

 Kaylee King-Balentine deltog i ett seminarium under Meg – Mediedagarna i Göteborg på Svenska Mässan i april 2016. www.meg.se

Tre tidningar Kaylee King-Balentine gillar

1

The New York Times

”Såklart. Det är där jag jobbar, men det är också den bästa tidningen i världen.”

2

The Sunday Times

”Att tillbringa eftermiddagen med den här tidningen är min helgtritual. Som amerikan i London är den en bra snabbkurs i allt som är brittiskt.”

3

The Daily Mail

”Det är min 'guilty pleasure'. Jag kollar varje gång jag behöver få mitt kändisskvaller sug tillfredsställt. Vilket inte är så ofta, jag lovar.”

Dan Larsson har varit på Björlanda Prästgård i åtta månader. "Här får jag göra nytta och jobba med händerna. Jag känner mig behövd och har fått riktiga rutiner", säger han.

De vackra vakteläggen som serveras på Upper House är inte bara ekologiska. De ger också nya chanser i livet för Dan, Anki och alla de andra på Björlanda Prästgård – gården vars främsta uppgift är att ge människor ett sammanhang i en utvecklande miljö.

TEXT ANNA-LENA BJARNEBERG BILD STEFAN EDETOFT

Värdefullt växande

DET HÄR REPORTAGET skulle bara kunna handla om alla fina produkter som odlas på Björlanda Prästgård. Om de över 200 tomatplantor som ger solmogna tomater direkt till frukostbordet på Upper House på Gothia Towers. Eller alla de sorters ätliga blommor som varsamt odlas i örtagården, bakom handflätade pilstaket i skydd från västanvindarna. Om gårdens egna äppelodlingar som nu skördas som bäst för att ge must till Upper House Dinings fördrinkar eller om brysselkålen, morötterna och vitlöken. Om hur köksteamet på stjärnkrogen varje vår är med och planerar vilka grödor som ska odlas, ekologiskt så klart och bara några kilometer bort från stan.

För att inte tala om alla vaktlarna och hönsen, vars goda ägg blivit favoriter hos både frukost- och middagsgäster.

Men bakom vakteläggen, tomaterna, äppelmusten och brysselkålen finns också en annan verklighet. Och stolthet.

Björlanda Prästgård ligger på landet utanför Göteborg, med åkrar och hav i blickfånget. Här är det tyst, sänar som på hönsens kackel och människoröster. Det är snart elvakaffe i gula huset och några av gårdens praktikanter är på väg dit. En höna har lagt sig tillrätta i en plåthink, några andra höns går runt i rabatterna.

– Ja, här är höns överallt, säger Christina Berntsson,

ansvarig för gården och handledare åt praktikanterna som arbetar här.

Björlanda Prästgård drivs av Göteborgs Räddningsmission, en ideell organisation som arbetar utifrån visionen att varje människa har rätt till ett värdigt liv. Ett av organisationens verksamhetsområden är arbetsträning. Till Björlanda Prästgård kommer ➤

Christina Berntsson är ansvarig för Björlanda Prästgård som drivs av Göteborgs Räddningsmission. Hit kommer personer som varit arbetslösa länge eller som av andra anledningar behöver hjälp att komma tillbaka till en fungerande vardag.

VINNANDE SAMARBETE

- Svenska Mässan koncernen har samarbetat med Göteborgs Räddningsmission sedan 2008.
- Räddningsmissionens vision är att varje människa har rätt till ett värdigt liv. De arbetar bland annat med hemlösa, socialt utsatta, integration och barn vars föräldrar sitter i fängelse.
- Gothia Towers restauranger skänker överbliven mat till Räddningsmissionens kafé på Vasagatan, som varje dag serverar frukost till behövande.
- Varje år ordnar Gothia Towers en julkappsinsamling till behövande barn.
- Personalen på Svenska Mässan och Gothia Towers har även klädsamling en gång per år.
- Svenska Mässan koncernen sponsrar en fältarbetare hos Räddningsmissionen.
- Gothia Towers restauranger, i synnerhet Upper House Dining, samarbetar med Björlanda Prästgård, där ett trettiotal praktikanter får möjlighet att komma tillbaka i arbete efter lång tid i utanförskap.
- Gothia Towers och Räddningsmissionen belönades 2015 med priset Nyttigaste affären. Priset går till en affärsrelation som möter sociala och/eller miljömässiga utmaningar.

människor som varit arbetslösa länge eller som av andra anledningar behöver hjälp att komma tillbaka till en fungerande vardag. I dag har omkring trettio personer praktik på gården.

– Här mår människor bra. De får vara nära naturen, de får ett sammanhang och konkreta arbetsuppgifter. Det är något med odling, med att så frön och se dem gro och sedan skörda, säger Christina Berntsson.

På Björlanda Prästgård finns också ett kök som gör catering och lagar soppor till hemlösa, stuguthyrning samt konferensmöjligheter. Hållbarhetsgruppen på Svenska Mässan och Gothia Towers har till exempel sina konferenser här.

DAN LARSSON HAR varit på Björlanda Prästgård i åtta månader. Hans yrkesliv fick en oväntad vändning när han vid 59 års ålder blev arbetslös. Efter tre år som arbetslös varvat med olika åtgärder, fick han komma till Björlanda Prästgård.

– Här får jag göra nytta och jobba med händerna. Jag känner mig behövd och har fått riktiga rutiner. Dessutom är det här en barndomsdröm som går i uppfyllelse, för jag växte upp på en gård, säger Dan Larsson.

Han rycker in där det behövs. Om det så är att mata höns, laga staket eller rensa ogräs. Han tycker om att vara ute och jobba.

Anki Eriksson fick en fast anställning på gården efter en kort praktik. Nu bor hon i en lägenhet på gården och ser till att höns och vaktlar blir matade och ompysslade även på helgerna.

– Det är helt fantastiskt här. Jag älskar både lantlivet och gemenskapen, säger Anki Eriksson.

Hon har ett särskilt gott öga till vaktlarna, som bor i den ”röda stugan”, ett litet hus som är inbyggt i gårdens stora lada.

– Deras ägg är rena mirakelmedicinen. De är mycket nyttigare än vanliga ägg, säger hon.

Vaktlarna lägger äggen på det halmbeströdda golvet och gräver sedan ner dem, så det gäller att gå försiktigt för de är svåra att se. Anki Eriksson plockar uppemot 80 vaktelägg varje vecka till Upper House.

”Att vara delaktig och se något gro från frö till skörd är en speciell känsla.”

KRISTER DAHL, EXECUTIVE CHEF FÖR RESTAURANGERNA
I GOTHIA TOWERS

Varje onsdag går en bil med vakteläggen, nyskördade grönsaker och 600 hönsägg från Björlanda Prästgård till Gothia Towers. Där tas de varsamt om hand av personalen i köket på Upper House.

DET ÄR FÖRMIDDAG och frukosten har just serverats. Frukostvärdarna dukar av och ställer samtidigt i ordning borden för kvällen. Nya gråa, stärkta dukar får en extra omgång med ångstrykjärnet. Glasen kontrolleras och besticken putsas för säkerhets skull en gång till.

Här lämnas inget åt slumpen och Upper House Dining fick också sin första stjärna i Guide Michelin i februari i år. När alla råvaror är på plats inför kvällen, bestäms menyn. Vakteläggen från Björlanda Prästgård serveras på en av aptitretterna, brysselkålen blir perfekt till en av fiskrätterna. Hönsäggen och tomaterna sparas till frukosten.

– Det är fantastiskt fina produkter, men också så mycket mer. Har man sett arbetet därute och hur människor fått en möjlighet att komma tillbaka till ett meningsfullt liv, gör det gott också i själen, säger Krister Dahl, executive chef för alla restauranger i Gothia Towers.

Han har själv gått in som volontär ibland och serverat frukost på Räddningsmissionens kafé, dit Svenska Mässan och Gothia Towers också skänker överbliven mat, till exempel kalla smörgåsar.

– Den tacksamheten och uppskattningen jag möter där bär jag med mig i flera dagar. Att se hur mycket den maten, som annars skulle kastas, betyder för dem som kommer till kaféet säger Krister Dahl.

Genom samarbetet med Björlanda Prästgård kan det sociala ansvaret gå ännu längre, menar Krister Dahl. Här blir det ett samarbete ”på riktigt”, som innebär att människor får en meningsfull sysselsättning samtidigt som köket på Upper House får ekologiska råvaror odlade efter alla konstens regler.

I DECEMBER VARJE år åker kockarna på Upper House Dining ut till Björlanda Prästgård för att diskutera vilka grödor som ska odlas. Allt odlas på beställning utifrån vad restaurangen vill ha. Det brukar bli mycket tomat och rotfrukter, brysselkål, vitlök och rabarber. Det mesta odlas i trädgårdslanden utomhus, men här finns också växthus till de lite känsligare plantorna.

– Att vara delaktig och se något gro från frö till skörd är en speciell känsla. Både för dem som jobbar därute och för oss i köket, säger Krister Dahl.

Flera av kockarna på Upper House är odlingsintresserade och för andra säsongen finns det också ekologiska odlingar på taket ovanför restaurangen, 83 meter upp i luften. Här odlas svartkål, bronsfänkål,

Anki Eriksson ser till att höns och vaktlar blir matade och ompysslade. Varje vecka plockar hon uppemot 80 vaktelägg som skickas till Upper House Dining på Gothia Towers. Restaurangen fick i år sin första stjärna i Guide Michelin.

ätliga blommor, gräslök och andra örter. Regnvattnet samlas upp för bevattning och matavfall från restaurangen läggs på en egen liten kompost, som räcker för att göra odlingarna självförsörjande på växtnäring.

På taket finns också Krister Dahls stolthet – två bikupor med omkring 100 000 bin. Honungen används till drinkar, i matlagningen och till teet på frukosten. 40 kilo honung om året produceras från de två kuporna. Bina är KRAV-märkta och flyger till Liseberg eller andra parker runt i staden för att samla nektar från giftfria blommor. Tvärtom mot vad man skulle

kunna tro mår bina bra i stadsmiljön med en större variation av växtlighet än på landet.

Krister Dahl vill odla ännu mer på taket i framtiden och ser fram emot att visa runt restauranggäster i en grönskande trädgård med surrande bin. Och samtidigt berätta om tomaterna och äggen från Björlanda Prästgård.

Då kan måltiden bli något mer än bara god mat serverad på en tallrik. Den kan också bli en påminnelse om varifrån maten kommer, vilka som odlat den och att arbetet med de där tomaterna och äggen faktiskt gjort en avgörande skillnad i någons liv. ➡

På Gothia Towers tak finns Krister Dahls stolthet – två bikupor med cirka 100 000 bin. 40 kilo honung per år producerar de KRAV-märkta insekterna. Stadsmiljön passar bin utmärkt då variationen av växtlighet är större än på landet.

Det biologiska avfallet från Svenska Mässan koncernens åtta restauranger blir biogas som används för att driva spisarna i restaurangköken.

Hållbarhet en hjärtefråga

I mer än 20 år har Svenska Mässan och Gothia Towers arbetat med hållbarhet. Det som började med ett ambitiöst miljöarbete har med åren utvecklats till ett allt större ansvarstagande.

– **VI SIKTAR PÅ** att bli Europas mest attraktiva mötesplats genom att erbjuda den bästa helhetsupplevelsen och hållbarhet är en angelägenhet för hela koncernen. Engagemanget för en bättre värld ska finnas i vårt DNA, säger Carina Dietmann, kommunikationsdirektör för Svenska Mässan koncernen, där även Gothia Towers ingår.

Att verkligen göra skillnad för människor har varit ledstjärnan för koncernens samhällsengagemang. Att inte bara skänka pengar till välgörenhet, utan även arbeta med lokala organisationer. Göteborgs Räddningsmission är ett exempel. Genom att beställa grödor och ägg från Björlanda Prästgård till Gothia Towers restauranger får

många människor en ny chans att komma tillbaka till arbetslivet. Genom att när det är möjligt skänka överbliven mat till Räddningsmissionens kafé får hemlösa i Göteborg en bättre frukost.

– Vi har också en julkappsinsamling i vår hotelllobby, där både personal och besökare kan lämna julkappar till behövande barn. Engagemanget från vår personal bara växer, säger Petra Löfås, hållbarhetsansvarig för Svenska Mässan koncernen.

Svenska Mässan och Gothia Towers samverkar även med El Sistema, en ideell förening med rötter i Venezuela som använder musik för att skapa en positiv förändring i barns liv.

Carina Dietmann.

Petra Löfås.

– Vi stöder deras verksamhet i Göteborg och de kommer hit och underhåller våra gäster ibland, säger Petra Löfås.

När Svenska Mässan och Gothia Towers började arbeta med hållbarhet 1997 var miljörelsen stark. Koncernen var tidigt ute med att sortera sopor och att samordna transporter. Vid mässor och större evenemang körs allt gods till en samlastningscentral utanför Göteborg. Där lastas godset om och körs in på stora lastbilar till Svenska Mässan under tider när det är mindre trafik.

All elektricitet som används i koncernens lokaler kommer från vindkraft och det biologiska avfallet från de åtta restaurangerna blir biogas som används för att driva spisarna i restaurangköken.

Det är också viktigt att lokalerna ska vara tillgängliga för alla, oavsett förutsättningar. Vid alla nybyggnationer och ombyggnationer finns alltid tillgängligheten med. Nu byggs det fler handikappsanpassade rum och gäster kan inför sitt besök gå in på en särskild tillgänglighetsdatabas och orientera sig i lokalerna.

Engagemanget för hållbarhet betyder mycket för både kunder och medarbetare.

– Vi märker att det blir allt viktigare att vara engagerad i hållbarhetsfrågor. Det räcker inte att det står fina ord på ett papper. Man måste ta ställning, sedan kan man välja hur mycket och hur äkta det ska vara. Hos oss är hållbarhet en koncernstrategi, säger Carina Dietmann.

HÅLLBARHETSARBETET GÖR OCKSÅ

Svenska Mässan koncernen till en mer attraktiv arbetsplats för drygt 700 medarbetare och skapar stolthet. All personal har till exempel gått en webbutbildning om hållbarhet och responsen har inte låtit vänta på sig. Petra Löfås får ideligen nya tips.

– En kollega frågade om vi verkligen skulle slänga presentkortet, som är av plast, när de är förbrukade. Då tog vi reda på att det verkligen är återvinningsbar plast och ska se till att det står på korten när vi beställer nya.

Vilka är de stora utmaningarna för framtiden?

– Vi behöver jobba mer med svinnet i restaurangerna. Det är stora mängder livsmedel som hanteras varje dag. Det är också en utmaning att skapa engagemang i alla led och att få alla att alltid fundera på hur hållbar en produkt är. ●

TEXT ANNA-LENA BJARNEBERG

Fotnot: Svenska Mässan och Gothia Towers har som första större mötesplats i Norden med kongress-, hotell- och mötesanläggning, blivit certifierade enligt hållbarhetsstandarden ISO 20121.

Krister Dahls ...& Julbord ...

Gothia Towers

Vår duktiga executive chef Krister Dahl dukar återigen upp sitt dignande julbord. Som vanligt fyllt till bredden av hemlagade delikatesser av alla de slag. Nytt för i år: Glöggminglet kryddas med trollerikonster av Rufus Wiena och under kvällen underhåller Björn Nilsson med sin gitarr och får oss i rätt stämning.

Premiär 24 november.

BOKA gothiatowers.com/julbordet2016

PS: Fler alternativ för Julfest & Julbord med företaget på gothiatowers.com/julfester2016

FRÅN

575 SEK

PER PERSON

Save the date

4-5 april 2017

Mediedagarna i Göteborg

Meg.

SOFI TITAR PLATS

I Sofi Oksanens senaste roman är det håret som står i fokus. Men inte hennes eget. I Norma lyfter hon frågor om hår som de flesta av oss aldrig tänker på och i höst kommer hon till Bokmässan för att prata om just detta.

TEXT **MAGNUS CARLSSON** BILD **TONI HÄRKÖNEN**

SOFI OKSANEN HAR de senaste åren blivit en av Europas viktigaste författare. Hennes romantrilogi om det ockuperade Estland har hyllats över hela kontinenten. Med den andra boken i trilogin, Utrensning, slog hon igenom brett och boken vann bland annat Nordiska rådets litteraturpris. Sofi Oksanen belönades också med Svenska Akademiens nordiska pris 2013. Samtidigt är hon en tung spelare i den offentliga debatten, där hon aldrig ryggat för att diskutera frågor som jämställdhet, surrogatmoderskap eller familjevåld.

- Att höras och ta plats i den offentliga debatten tycker jag är min plikt som författare. Det finns så många frågor som är för viktiga för att vi inte ska diskutera dem, säger Sofi Oksanen.

Det är också en viktig fråga som bubblar under ytan i hennes senaste roman, Norma. Boken handlar om en flicka med samma namn, som bär på en övernaturlig egenskap. Hennes hår växer onormalt snabbt och påverkas så fort Normas humör ändras. När Normas mamma dör börjar Norma gräva i sitt förflutna för att ta reda på vad som drabbat henne. Boken är ett mörkt familjedrama som samtidigt lyfter frågan om håret som handelsvara till diskussion.

- Skönhet har alltid intresserat mig, och hår har alltid varit en statussymbol, och en av de allra viktigaste komponenterna i skönhet. Men våra skönhetsideal

har gjort hår till en enorm industri. Tittar du på en musikvideo eller bläddrar i ett magasin i dag så ser du inte många kvinnor med sitt eget hår. Att ha hårförlängningar är i dag otroligt vanligt, och det är inget fel i det. Men det är samtidigt väldigt få som tänker på varifrån håret kommer, säger Sofi Oksanen och fortsätter:

- När man köper hår ställer man inga frågor, vilket egentligen är jättemärkligt. När vi köper mat vill vi veta varifrån den kommer och hur den är producerad, den ska vara gjord under okej former. Samma sak med kläder – de ska inte vara gjorda av barn. Men när det kommer till handel med hår bryr vi oss inte. Det är det som är det etiska problemet här.

DET ÄR EN smutsig bransch Sofi Oksanen sätter fingret på i Norma. Inom hårhandelsbranschen saknas internationella regelverk och det finns inte direkt någon etik att tala om. Därför är ofta de som säljer sitt hår personer som gör det som sin sista utväg.

- För många ses håret som kronan av skönheten, och de här personerna har ofta hamnat i en situation där de måste sälja sin skönhet av ekonomiska skäl, säger Sofi Oksanen.

Hon poängterar att det är just frågan som är viktig att diskutera, att hon är mer intresserad av att få igång en debatt än att skuldbelägga personer som köpt hår.

- Jag vill inte att kvinnor ska känna sig skyldiga för att de spenderar pengar på sitt hår. Det är ett sätt att njuta av livet, vilket man måste få göra. Håret påverkar vår vardag mycket, säger hon och fortsätter:

- En intressant aspekt av skönhet är att det finns en bild av att den ska vara biologisk och nedärvd. Det ➤

FAKTA SOFI OKSANEN

Ålder: 39.

Bor: Helsingfors.

Gör: Författare och debattör.

Aktuell: Kommer till Bokmässan 22-25 september för att tala om sin roman Norma och om hår som statussymbol och handelsvara. I anslutning till mässan släpps Norma på svenska.

Biografi: Stalins kossor (2007), Baby Jane (2007), Utrensning (2010), När du vorna försvann (2013), Norma (2016).

Sofi Oksanen vill gärna att man reflekterar mer över sina hårförlängningar, eftersom det saknas internationella regelverk inom hårhandelsbranschen. Själv har hon haft hårförlängningar i över 15 år, men hennes förlängningar är konstgjorda. "Jag började med det av en slump, eftersom det var mycket billigare än äkta hår. Jag var student när jag skaffade mina, så ekonomin gjorde att jag fick gå den etiska vägen", säger hon.

är lätt att tänka att den som gör något onaturligt är fåfång, men den fåfängan behöver inte vara något dåligt. Däremot behövs en ökad medvetenhet kring handeln med hår, och där hoppas jag att min bok kanske kan vara en ögonöppnare.

Från början var det tänkt att Norma bara skulle bli en kort novell. Sofi Oksanen hade rest mycket under en period och längtade tillbaka till skrivandet. En kortare bok skulle bli det perfekta sättet att komma igång igen. Men på nolltid fick hon ihop över 100 sidor, och hon insåg snart att en novell inte skulle räcka.

– Det var för bra helt enkelt, säger hon. Det fanns så mycket bra i det att det helt enkelt lämpade sig för en längre historia.

NORMA ÄR OCKSÅ ett stort steg i Sofi Oksanens författarskap. Sofi Oksanen, som själv har sina rötter i Estland, brukar säga att hon inte känner någonting när hon skriver – och kanske är det därför hon lyckats så bra med den skoningslösa realismen i sin Estlandstri-

”*Det behövs en ökad medvetenhet kring handeln med hår, och där hoppas jag att min bok kanske kan vara en ögonöppnare.*”

SOFI OKSANEN, FÖRFATTARE

logi. Men med Norma lämnar hon de historiska romanerna bakom sig, för att i stället söka sig till en ny genre. Norma är en bok fylld av övernaturliga inslag.

– Hemma i Finland regerar realismen, säger Sofi Oksanen. Och när man bor i en kultur där vissa genrer dominerar är det lätt att inte se de andra alternativen. Därför är jag glad att jag gjorde den här boken. Det är lätt att hålla sig kvar i det som man vet fungerar och är omtyckt, men du måste hitta nya sätt att uttrycka dig också om du ska utvecklas. ☺

Bokmässan – mer än bara böcker

NÄR BOK & BIBLIOTEK, eller Bokmässan som den oftast kallas, arrangerades för första gången var den en renodlad fackmässa som gästades av 5 000 bibliotekarer. I dag ser det annorlunda ut.

– I dag är Bokmässan en av de stora göteborgska institutionerna. Men vi är också Nordens största kulturmanifestation, sett till antalet besökare, antalet programpunkter och antalet gäster, säger Daniel Levin, programchef för Bokmässan.

Bokmässan lockar i dag närmare 100 000 besökare årligen, och Daniel Levin tror att den stora framgångsfaktorn är mixen av seminariepunkter och handel.

– Tittar man på andra bokmässor i Europa så är det ofta platser där man köper och säljer böcker. Sedan finns det andra sammankomster dit författare kommer och pratar, men då kallas det ofta litteraturfestivaler. Här har vi

båda delarna på en och samma plats.

Bokmässan är en viktig mötesplats för biblioteks-, litteratur- och skolvärlden. Daniel Levin tror att mässans geogra-

Bokmässan lockar i dag närmare 100 000 besökare. Årets mässa har under fyra dagar extra fokus på stadsbyggnad.

fiska läge är viktigt för att locka besökare.

– Längre kunde det ju ses som en nackdel att vi är i Göteborg, medan hela bokbranschen är förlagd till Stockholm. Nu har det i stället blivit till en fördel. Nu är det här enda gången på året då hela bokbranschen kan träffas utan att behöva tänka på dagis-hämtningen samtidigt.

Att mässan lockar nyckelpersoner från flera olika branscher gör den också till en het plats för politiker. Statsråd är flitiga besökare på Bokmässan som Daniel Levin själv kallar ”ett Almedalen under tak”.

– Vi är en litteraturmässa och en samhällsmässa på en och samma gång. De stora frågorna i samhället blir stora frågor på Bokmässan, som är en bra arena för debatt och diskussion.

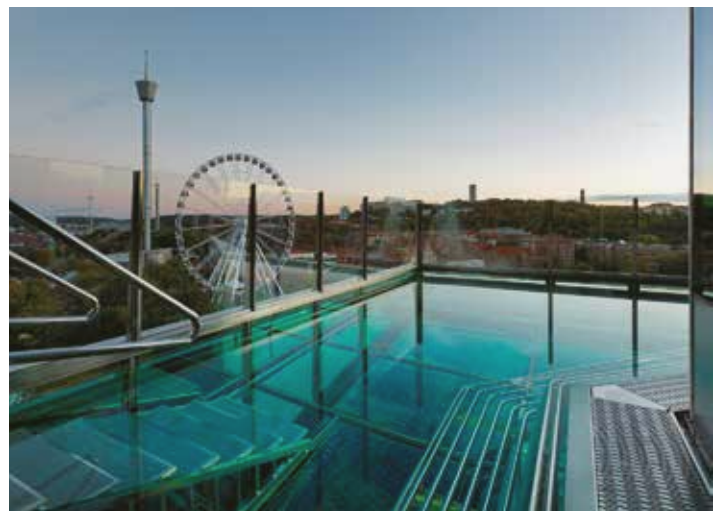
DET ÄR OCKSÅ därför årets mässa har ett extra fokus på stadsbyggnad, vid sidan av huvudtemat yttrandefrihet. I ett helt nytt temaområde på plan 2 bjuder en rad aktörer in till samtal och arrangerar program om staden under mässans fyra dagar. En av dagarna arrangeras programmet helt av Göteborgs Stad och Göteborgs Stadstriennial.

– Det handlar bland annat om hur vi ska bygga framtidens stad för att alla ska vara inkluderade, säger Daniel Levin. Den här typen av frågor är högst upp på agendan i dag, vilket gör det till en lämplig fråga att diskutera på Bokmässan. ☺

Daniel Levin.

! Bokmässan hålls den 22–25 september.
www.bokmassan.se

Livsviktig logistik i fokus

Utan en väl fungerande logistik skulle vårt samhälle snabbt rasa samman och Sveriges bästa logistik finns i Göteborg. Här finns även branschens största mässa Logistik & Transport, som i år har extra fokus på e-handel.

DET ÄR SVÅRT att föreställa sig en värld utan fungerande logistik. Oavsett vad vi i dag vill köpa, kan vi välja på ett stort antal modeller i många olika butiker. Dessutom shoppar vi mer än vi gjorde för tio år sedan. Vi förutsätter också att matbutiker och köpcentrum hela tiden ska vara välfyllda. För att det ska fungera krävs en logistik på topp. Kort sagt: logistiken är viktigare än någonsin.

När logistikbranschens tidning Intelligent Logistik rankar Sveriges bästa logistiklägen toppar Göteborg listan. Så har det varit varje år sedan starten 2005. Faktum är att det inte finns någon stad i Norden som är lika bra lämpad för logistik.

Nyckelspelaren i logistikkedjan är Göteborgs Hamn, som tar emot 11 000 fartyg och över 800 000 containrar varje år. Hamnen har också korta avstånd mellan hamn och lager vilket sänker logistikkostnaderna

kraftigt och härifrån går 25 godståg med direktlinjer till nyckelstäder i Norge och Sverige. Dessutom har Göteborg bra motorvägar i alla riktningar, vilket är en förutsättning för att dagligen kunna leverera enorma mängder gods.

– Det är just kombinationen av vatten, järnväg och lastbil som gör det möjligt för Göteborg att bli hjärtat i det nordiska transportnavet, säger Jan Nilsson, affärsansvarig på mässan Logistik & Transport.

Det är också av den anledningen som Nordens äldsta och största mässa för logistikbranschen är förlagd till Göteborg. Logistik & Transport arrangeras i år för artonde gången och över 3 000 av branschens beslutsfattare väntas besöka mässan. I år kommer bland andra infrastrukturministern Anna Johansson, Stena Lines vd Carl-Johan Hagman, före detta infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd och Volvokoncernens vd Martin Lundstedt.

– Det är här framtiden avgörs. Det är här alla de tunga besluten tas. Är man intresserad av de här frågorna finns det ingen bättre plats att besöka, säger Jan Nilsson.

EN BETYDANDE DEL av den tunga nordiska industrin – med jättar som Volvo och SKF i spetsen – har länge varit knuten till Göteborg. Men på senare år har

FAKTA **LOGISTIK & TRANSPORT**

Nordens största mötesplats för logistikbranschen heter Logistik & Transport och hålls på Svenska Mässan 16–17 november. Logistik & Transport består av en mässdel och en konferensdel. Två teman på konferensen i år är e-handelslogistik och matdagligvaruhandel. Över 3 000 personer väntas besöka Logistik & Transport.
www.logistik.to

BILD: GÖTEBORGS HAMN

Göteborg har Nordens största hamn vilket är en av anledningarna till att staden har Sveriges bästa logistikläge. Här hålls också mässan Logistik & Transport.

TUNGA NAMN PÅ LOGISTIK & TRANSPORT

Anna Johansson, infrastrukturminister, är invignings-talare.

Carl-Johan Hagman, vd Stena Line, är en av huvud-talarna.

Catharina Elmsäter-Svärd, fd infrastrukturminister, är moderator.

också en helt annan typ av bransch blivit synonym med västkusten. Många e-handelsföretag har Borås som bas och eftersom e-handeln växer så det knakar har mässan ett extra stort fokus på detta i år.

– E-handelslogistik är superintressant. Alla vill starta eller expandera sin e-handel. Vem ska ta hand om lager och transport, och var ska man lägga sin tillverkning? Dessutom vet man inte om man finns kvar eller om man har tillväxt på 200 procent på ett år. E-handeln har ritat om kartan och det är de här frågorna vi måste fokusera på nu, säger Jan Nilsson.

E-HANDELN STÄLLER OCKSÅ ännu högre krav på logistiken. När vi handlar på nätet vill vi få våra varor levererade snabbt och smidigt. Därför måste mycket utvecklas om Göteborg ska kunna behålla sin roll som den ledande logistikstaden.

– Ska vi kunna fortsätta vara det krävs det politiska beslut. Vi behöver bygga ut mer järnväg och få fler broförbindelser så att vi kan få in och ut godset snabbare från hamnen. Vi har Nordens största hamn och de lägger nu en miljard på att bygga ut för att kunna ta emot mer gods. Vi måste ha någon som kan ta emot godset på andra sidan grinden också, säger Jan Nilsson. ☺

MAGNUS CARLSSON

Hållbara transporter vägen framåt för Volvo

VOLVOKONCERNENS VD

Martin Lundstedt, en av huvudtalarna på Logistik & Transport, är övertygad om att hållbara transporter är basen för att kunna bygga välbstånd i samhället.

– Vi ser hur behovet och kraven ökar både för våra kunder och våra kunders kunder. Vår roll är att vara en del i att utveckla den framtiden, säger han.

För Martin Lundstedt betyder utvecklingen av framtidens transporter att sätta människan i centrum.

– Det handlar om människors livskvalitet. Transporterna är viktiga för den ekonomiska utvecklingen i samhället. De binder samman människor och hjälper till att utrota fattigdom, säger han och menar att vi står inför en rad stora utmaningar.

– Urbaniseringen och den växande befolkningen gör att vi måste skapa system som är hållbara. Det gäller både att skydda miljön från för mycket utsläpp och att förhindra att människor ska behöva ägna all sin tid åt att sitta i bullriga bilköer, säger han.

Utmaningarna är också en möjlighet, menar Martin Lundstedt. Han ser att Volvokoncernen har kapacitet att bidra till förbättringar inom de här områdena.

– Vi har ambitionen att vi ska vara världens mest eftertraktade och framgångsrika leverantör av transportlös-

ningar. Fler företag kan säkert säga så, men vilka företag har på riktigt möjlighet att vara det? Få har samma möjligheter som Volvokoncernen att bidra, och det är det som gör att det här jobbet är kul på riktigt, säger han.

RECEPTET FÖR ATT lyckas handlar till stor del om kunderna och deras framgång. Mötet med kunden och kundens behov avgör allt, enligt Martin Lundstedt.

– Det finns bara ett mått på vem som är världsledande när det gäller transportlösningar. Det är den som har nöjdast kunder. Och det företaget har också förutsättningar att ha god lönsamhet. Om vi ska lyckas måste kunderna lyckas. Därför är kundernas framgång avgörande för oss, säger han.

Även ny teknik är viktig för framtidens transporter. Volvokoncernen arbetar aktivt för att minska koldioxidutsläppen från sina fordon och satsar till exempel på utvecklingen av el.

– I Göteborg kan vi stolt visa upp helt eldrivna bussar som har gått i trafik under en period, säger Martin Lundstedt.

Dessutom har Volvokoncernen nyligen demonstrerat en helt självkörande lastbil. Ett forskningsprojekt som ska leda till mindre bränsleförbrukning, ökad produktivitet och bättre säkerhet. ☺

BILD: VOLVO AB/SÖREN HÅKANLUND

Martin Lundstedt, Volvokoncernens vd, ser stora utmaningar men också möjligheter för transportbranschen i framtiden. "Få har samma möjligheter som Volvokoncernen att bidra", säger han.

Helig fika

FIKA. KANSKE NÅGOT av det heligaste som finns i Sverige. Det är en social institution och ett fenomen som inte finns lika utbrett i något annat land. En fika innebär en paus då man dricker kaffe eller någon annan dryck och intar någon form av fikabröd – en bulle, kaka eller smörgås. Fika kan man göra när som helst och var som helst – morgon som kväll, hemma, på jobbet, på ett kafé eller utomhus. Det kan göras med familj, vänner, kolleger eller någon du precis lärt känna. Det kan till och med fikas flera gånger om dagen och fortfarande anses vara legitimt.

På jobbet är fikan minst sagt helig. Inte konstigt att svenskarna ligger bland topplaceringarna i världen då det gäller konsumtion av kaffe. Men fikan har även spridit sig utanför Sveriges gränser. I både New York och London serveras svensk fika på flera kaféer och det finns till och med böcker om den svenska kafferasten.

Ursprunget till ordet fika är omtvistat och omgärdat av flera myter. Vissa menar att man kastat om ordet kaffi som var en sidoform till kaffe. Andra säger att det kommer från adjektivet fiken som betyder att vara sugen på något eller att ha begär. Säkert är i alla fall att det är många svenskar som har just begär efter den dagliga fikan. ☺

TEXT HANNA KLUMBIES BILD STEFAN EDETOFT

■ VANILJHJÄRTA, CHOKLADBOLL OCH DAMMSUGARE

Vaniljhjärtan är just en hjärtformad kaka fylld med len vaniljkräm.

Chokladbollen är ofta det första bakverk svenska barn bakar. Antagligen för att kakan inte behöver gräddas. Ingredienserna rullas ihop till en boll och garneras med kokosflingor eller pärlsocker.

Dammsugaren är som kockens pytt i panna. Den består ofta av restprodukter från bageriet som sedan smaksätts med arrak eller punsch. Den täcks sedan med marsipan och doppas i choklad. Till utseendet liknar den en gammaldags dammsugare och har därför fått sitt namn. Men namnet återspeglar också innehållet – att bagaren tagit tillvara rester och städad bageriet.

■ SMÅKAKOR

Dröm, kolasnitt och havrekaka är bara några av alla småkakor som är populära i Sverige. Traditionellt sett skulle en värdinna erbjuda sju sorters kakor då det var fikadags. Fanns det färre än sju betraktades hon som snål och var det fler ansågs hon högfärdig. Nåväl, seden är känd sedan slutet av 1800-talet och praktiseras sällan nu för tiden.

■ KANELBULLE

Kanelbullen är ett av de vanligaste svenska bakverken och finns att köpa på nästan alla kaféer i landet. Den skapades någon gång under 1920-talet då tillgången på ingredienser ökade igen efter första världskriget. Degen kavlas ut och bestryks med smör, socker och kanel och formas oftast till en snäcka men förekommer i en rad olika varianter. I Sverige firas till och med Kanelbullens dag den fjärde oktober varje år.

■ HALLONGROTTA

Hallongrottan är en lättbakad småkaka som smakar vanilj vars mitt fylls med sylt, oftast gjord av hallon. I Sverige finns något vi kallar för Allemansrätten som innebär att bär får plockas fritt i naturen. Något som många svenskar utnyttjar för att sedan använda bären till bakning.

Visste du ätt...

... Upper House Dining gör ungefär 9 000 chokladpraliner för hand per år? Till Moments fika bakade Fredrik Borgskog i stället tio sorters kakor.

PRINSESSTÅRTA

Prinsesstårten är Sveriges mest sålda och populära bakverk. Ursprungsreceptet finns i Prinsessornas kokbok som kom ut på 1930-talet och sammanställdes av hushållsläraren Jenny Åkerström. Hon drev en husmoderskola i Stockholm och bland eleverna fanns prinsessorna Margaretha, Märtha och Astrid, döttrar till prins Carl och prinsessan Ingeborg av Danmark. Tårten består av sockerkaksbottnar, gräddde och vaniljkräm. Den kläs med marsipan som vanligtvis är grön och dekoreras med florsocker och en marsipanros. Ursprungligen hette tårten just Grön tårta, men fick senare namnet Prinsesstårta då det sägs att prinsessorna var extra förtjusta i den.

RULLTÅRTA

Rulltårta är precis vad det låter som – en tårta som rullas ihop. Smeten gräddas utbredd i långpanna och bstryks med någon typ av fyllning, ofta sylt eller smörkräm, innan den rullas ihop. Rulltårten skärs sedan i bitar och kan serveras som en enklare bakelse, kanske tillsammans med en klick gräddde och några bär.

Fredrik Borgskog är restaurangkonditor på Upper House Dining. Han rekommenderar en rulltårta till fikan.

Fredrik gillar tårta

SEDAN ETT ÅR tillbaka är Fredrik Borgskog restaurangkonditor på Upper House Dining. Han har ett gediget cv med flera medaljer och tävlingar bakom sig. I juni 2015 var han med och skapade tårten till prins Carl Philips och prinsessan Sofias bröllop och hösten 2016 tävlar han i Valrhonas Chocolate Chef Competition.

– En perfekt fika för mig är en kopp kaffe och en prinsesstårta. Det är en klassiker som har allt som behövs. Det enda som kanske saknas är lite citron. Men rulltårta är också gott och enkelt att göra. Vem som helst kan lyckas med det. Det som är så gott med min rulltårta är först och främst fetman från grädden och fräschören från bären. Och punschen i grädden, såklart. ☺

Sugen på Fredrik Borgskogs rulltårta? Du hittar receptet på www.gothiatowers.com

ELISABETH THOMSON, HOTELLDIREKTÖR GOTHIA TOWERS OCH UPPER HOUSE:

”Logistiken på hotellen är enorm”

”DEN STORA UTMANINGEN för oss som jobbar här är att få ihop de stora flödena. Logistiken på hotellen är enorm. Tänk dig 1200 rum, fördelade på 60 våningar och en yta på totalt 180 000 kvadratmeter att sköta och städa. Under högsäsong kan vi ha upp till 85 000 gäster på en månad! För att få allt att fungera då gäller det att ha väl utarbetade rutiner och att ha koll på alla de parametrar som styr en dag. Hur många lakan behöver bytas? Hur mycket bacon till frukosten behövs? Hur många gäster ska checka in och ut?

Allt som planeras och förbereds bakom kulisserna gör

det sedan möjligt för oss att vara professionella i våra möten med gästerna. Trots att människor sköter det mesta i sina datorer och mobiler i dag är det personliga mötet fortfarande otroligt viktigt. Man kan nästan säga att vi som jobbar här är Facetimeproducenter. Vi ska kunna förstå alla våra olika gäster lika väl och då krävs det riktig fingertoppskänsla. Under en och samma helg kan vi ha ungdomar som ska på musikfestival, barnfamiljer på semester och par på spa-weekend. Det är blandningen av människor vi möter varje dag som gör det här jobbet otroligt utmanande och roligt.”

MALIN DITTNER

3 SAKER SOM GÖR GOTHIA TOWERS SPECIELLT

- 1 **Allt under ett tak.** ”Vi kan till och med erbjuda en teater vissa tider på året.”
- 2 **Internationell känsla.** ”Det är en bredd och mångfald i mycket av det vi gör, allt från personal till våra arrangemang.”
- 3 **Lobbystråket.** ”Vi har 260 meter lobby full av aktiviteter.”

#IGOTSKILLS

EUROSKILLS VISAR UPP TALANGER OCH FRAMTIDSYRKEN!

Den 1–3 december samlas 450 ungdomar från hela Europa på Svenska Mässan i Göteborg för att tävla i yrkes-EM och visa upp sin yrkesskicklighet. Vi ger ungdomar och föräldrar unika möjligheter att inspireras av de bästa, prova på olika yrken, upptäcka egna talanger och lära sig mer om vägar till jobb.

Vill du veta mer? Besök oss gärna på euroskills2016.com

EUROPAS STÖRSTA
YRKESTÄVLING

PROVA PÅ
OLIKA YRKEN

INFORMATION OCH
YRKESVÄGLEDNING

FRI ENTRÉ

OFFICIAL PARTNERS:

FESTO **VOLVO** **3M**

SKILL SECTOR PARTNER:

DMG MORI
SWEDEN

EVENT PARTNER:

GOTHIA TOWERS
SVENSKA MÄSSAN
EXHIBITION & CONVENTION CENTRE

HOST INITIATORS:

Skolverket **VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN** **REGERINGSKANSLET** **M Yh** **SVENSKT NÄRINGSLIV** **Göteborgs Stad** **worldskills Europe** **worldskills Sweden**

LEAD SKILLS PARTNERS: **KHX ASSOCIATION, GILDA COSMETICS, AUTODESK, INTERFLORA, STUDICA, LINCOLN ELECTRIC, KONTRAM OY, ALINCSÅS PLÅTMASKINER AB**

PLUGGA, RESA, PRAKTISERA, JOBBA ELLER BARA VARA?

Välkommen till Västsveriges största utbildningsmessa för alla som vill ta nästa steg i livet. Träffa representanter från Sveriges högskolor/universitet och lyssna på inspirerande föreläsare. Gratis entré för alla upp till 25 år.

DEN 10–12 NOVEMBER
@SVENSKA MÄSSAN, GÖTEBORG

KUNSKAP & FRAMTID
kunskapframtid.se

Göteborgs bästa sidor

Hösten i Göteborg är perfekt för aktiviteter både inne och ute. På Långgatorna kan du strosa omkring bland affärer och barer för att sedan äta gott i Saluhallen. När vinterkylan smyger sig på finns Julstaden där med sin värmande belysning. Här tipsar vi om Göteborgs många sidor.

BILD: BEATRICE TÖRNROS

○ LÅNGGATORNA (HÅLLPLATS: JÄRNTORGET)

På Långgatorna finns det avslappnade utelivet. Tredje Långgatan har fått sig ett ansiktslyft med nya trendiga restauranger, vinbar och kafé. Andra Långgatan (bilden) har ett nästintill oändligt utbud av barer med fokus på öl och prisvärd mat, medan Första Långgatan kantas av indiska restauranger.

BILD: BEATRICE TÖRNROS

○ JULSTADEN GÖTEBORG (CENTRALA GÖTEBORG)

Den första december förvandlas Göteborg till en strålande julstad. Från Lilla Bommen via Avenyn och fram till Liseberg går ett tre kilometer långt ljustråk. Fasaderna, träd, statyer och broar pryds med gnistrande juleljus och körer sjunger julsånger runt om i staden.

BILD: BEATRICE TÖRNROS

○ KONSERTHUSET (HÅLLPLATS: VALAND)

Göteborgs Symfoniker är Sveriges Nationalorkester och består av 109 musiker som ger omkring 100 konserter årligen. Hösten på Göteborgs Konserthus bjuder bland annat på Mozarts Requiem och en hyllning till David Bowie.

BILD: SKYLVERS

○ ÄLVSNABBEN (HÅLLPLATS: SLOTTSSBERGET)

Älvsnabben kallas båtarna som går över älven och tar passagerare och cyklar över till Norra Älvstranden. Pittoreska Slottsberget bjuder på magnifik utsikt över hamninloppet och på promenadstråket längs älven bort mot Eriksberg finns flera kaféer.

BILD: BEATRICE TÖRNROS

○ STORA SALUHALLEN (HÅLLPLATS: KUNGSPORTSPLATSEN)

Sedan 1889 är Saluhallen en given handelsplats för göteborgarna. Här finns ett fyrtiotal butiker med delikatesser från världens alla hörn samt restauranger och kaféer för lunch- eller fikasugna.

BILD: JOHANNES BERNER

○ RÖDA STEN (HÅLLPLATS: VAGNHALLEN MAJORNA)

Röda Sten är ett område beläget under Älvsborgsbron. Namnet kommer från en rödmålad sten som ligger nära bronns fäste. Men området rymmer även en konsthall för samtida konst och kultur med tillhörande restaurang, som varje söndag serverar vegansk brunch.

ÖGONBLICKET

17.56 **BRUCE SPRINGSTEEN** på Ullevi måste nog kallas för en konsertklassiker. Bilden är tagen före en av hans tre konserter på arenan i somras. Till just den här spelningen kom det 62 676 åskådare.

Ullevi Stadion, som invigdes 1958, är Nordens största evenemangsarena och en viktig del i konsertstaden Göteborg. Här har bland annat Metallica, David Bowie, Madonna, Robbie Williams, U2, Rolling Stones och Iron Maiden spelat. Och vi får inte glömma Göteborgssonen Håkan Hellström, som i somras slog sitt eget publikrekord två gånger. Med 70 144 åskådare lockade han till och med fler fans till Ullevi än Bruce. 🕒

10 000 hundar intar Svenska Mässan

Välkommen till Nordens största hundevenemang, MyDOG 5-8 jan 2017. Mängder av tips för valpköpare, shopping för hundägare och såklart två internationella hundutställningar.

5-8 januari 2017 Svenska Mässan, Göteborg.

www.mydog.se #mydog2017

TWO INTERNATIONAL DOG SHOWS

MyDOG
GÖTEBORG

LOGISTIK TRANSPORT

16-17 nov 2016
Svenska Mässan, Göteborg

NYTT DATUM!

Nordens ledande mässa och konferens för logistik- och transportlösningar

ÅRETS TYNGSTA MÄSSA OCH KONFERENS INOM LOGISTIK OCH TRANSPORT

Detta är mässan och konferensen för dig som vill ta del av de senaste logistik- och transportlösningarna. På konferensen diskuteras de senaste problemställningarna och utmaningarna inom logistik- och transport av flera framstående experter från svenskt näringsliv.

TALARE 2016

Martin Lundstedt, VD Volvo
Anna Johansson, Infrastrukturministern
Carl Johan Hagman, VD Stena Line
Staffan Mörndal, Verdane Capital

FOKUSOMRÅDEN 2016:

E-handel | Smarta förpackningar | Intermodala lösningar | Materialhantering

www.logistik.to

Partners: **StenaLine**

SVENSKA MÄSSAN
THE SWEDISH EXHIBITION CENTRE GÖTEBORG

Se hela
konferens-
programmet på
www.logistik.to

PROGRAM 2016-2017

HÖSTEN 2016

SEPTEMBER

1 sept	Hjärttillskott
5 sept	Stora sociala företagsdagen 2016
6-9 sept	Trä & Teknik
8-10 sept	ECVIM 2016
22-25 sept	Bokmässan

OKTOBER

4 okt	Automation Summit
4-6 okt	Gymnasiedagarna
4-6 okt	ProcessTeknik
4-6 okt	Scanautomatic
11-14 okt	HLR
18-20 okt	Persontrafik
25-27 okt	IFS World Conference 2016
28-30 okt	Hem, Villa & Bostadsrätt

NOVEMBER

9 nov	Hjärttillskott
-------	----------------

BILD: EHF/PEDRO ALVES

I december spelas handbolls-EM 2016 för damer i Sverige. Finalerna spelas på Scandinavium och på Svenska Mässan arrangeras EM-torget med prova på-aktiviteter, mäsas och möjlighet att träffa spelarna och folkära idrottslegender.

10-12 nov	Kunskap & Framtid
11-12 nov	Bostadsrättsmässan
12-13 nov	Köpa hus utomlands
16-17 nov	Logistik & Transport
30 nov	Läringskonferensen 2016

DECEMBER

1-3 dec	Euroskills
10-16 dec	EM Handboll Damer

14-16 dec Stjärnklart

VÅREN 2017

JANUARI

5-8 jan	MyDOG
18-21 jan	Automässan
30-31 jan	Nationella DAL/DAS-mötet 2017

FEBRUARI

4-12 feb	Båtmässan
18-19 feb	Bröllopsfeber
23-26 feb	EuroHorse

MARS

3-5 mars	Svenska Cykelmässan
4-5 mars	Köpa hus utomlands
9 mars	D-Congress
14-16 mars	Seniormässan
16-17 mars	Meg - Mediedagarna i Göteborg
19-20 mars	Axfood Närlivs Servicehandelsdagar
24 mars	Hjärttillskott
24-25 mars	En ÖI & Whiskymäsas
31 mars-4 april	Tandhygienistdagarna

Visit svenskamassan.se
for the latest programme.

The Gothenburg Boat Show, West Sweden's biggest event for boating enthusiasts, will be held on 4-12 February. Every year, this popular exhibition attracts around 60,000 visitors and 300 exhibitors.

PHOTO: NIKLAS MAUDPOIX

24-25 Mar	A Beer & Whisky Fair
31 Mar-4 Apr	Dental Hygiene Fair
APRIL	
4-6 Apr	Leva & Fungera Assistive Technology Exhibition
6 Apr	Business Arena
8-12 Apr	The Social Democrats' Party Conference
21-22 Apr	Gothenburg Wine & Deli Conference
24-27 Apr	Paediatric Week
25-27 Apr	Vitalis e-Health Conference
MAY	
3-4 May	Swedish Dementia Days
9 May	Power Circle Summit
9-12 May	Elfack
12 May	Hjärttillskott seminar
18-21 May	GöteborgsVarvet Sport & Health Expo
26-28 May	Yoga Games
JUNE	
1-3 June	Nordic ENT Congress
JULY	
3-6 July	SEB 2017 - Society for Experimental Biology

BILD: NIKLAS MAUPOIX

Den 4-12 februari arrangeras Båtmässan, Västsveriges största mötesplats för båtmänniskor. Varje år har den populära mässan cirka 60 000 besökare och 300 utställare.

Besök svenskamassan.se
för det senaste programmet.

APRIL

4-6 april Leva & Fungera
6 april Business Arena
8-12 april Socialdemokraternas
Partikongress
21-22 april Göteborg Vin & Deli
24-27 april Barnveckan
25-27 april Vitalis

MAJ

3-4 maj Svenska Demensdagarna
9 maj Power Circle Summit
9-12 maj Elfack
12 maj Hjärtillskott
18-21 maj GöteborgsVarvet Expo
26-28 maj Yoga Games

JUNI

1-3 juni Nordisk ÖNH möte

JULI

3-6 juli SEB 2017 - Society for
Experimental Biology

PROGRAM 2016-2017

AUTUMN 2016

SEPTEMBER

1 Sept Hjärtillskott seminar
5 Sept Stora sociala föreläsningen
2016 - Business for Inclusion 2.0

6-9 Sept Wood Products & Technology

8-10 Sept European College of
Fair

22-25 Sept Veterinary Internal Medicine
Congress (ECVIM) 2016

28-30 Sept Göteborg Book Fair

OCTOBER

4 Oct Automation Summit

4-6 Oct Upper Secondary School Fair

4-6 Oct Process Technology Trade Fair

11-14 Oct Swedish Resuscitation Council
Conference

18-20 Oct Public Transport Fair 2016
IFS World Conference 2016

Home and DIY Show

NOVEMBER

9 Nov Hjärtillskott seminar

10-12 Nov Student & Knowledge Fair

11-12 Nov Bostadsrättsmässan Housing
Fair

12-13 Nov Overseas Property Show

16-17 Nov Logistics & Transport Expo &
Conference

30 Nov Apprenticeship Conference

PHOTO: EHF/PEDRO ALVES

The European Women's Handball Championships 2016 will be held in Sweden this December. The final will take place at Scandinavium arena, and there will be a Championship marketplace at the Swedish Exhibition and Congress Centre, with activity sampling, an exhibition and the opportunity to meet the players and popular sporting legends.

DECEMBER

1-3 Dec EuroSkills Competition
10-16 Dec European Women's Handball
Championships
14-16 Dec Stjärnklart Entertainment
Show

SPRING 2017

JANUARY

5-8 Jan MyDOG
18-21 Jan Auto Trade Fair
30-31 Jan Swedish National Conference
on Donor Health and
Management 2017

FEBRUARY

4-12 Feb Gothenburg Boat Show
18-19 Feb Wedding Fever Show
23-26 Feb EuroHorse Fair

MARCH

3-5 Mar Sweden Bike Expo
4-5 Mar Overseas Property Show
9 Mar Digital Commerce Congress
14-16 Mar Senior Show
16-17 Mar MEG - Göteborg Media Days
19-20 Mar Axfood Närings Convergence
24 Mar Hjärtillskott seminar